

Μετάβαση: Συνεργασία σχολείου-οικογένειας

Έφη Γουργιώτου
Επίκουρη Καθηγήτρια
Π.Τ.Π.Ε.

Τι είναι η μετάβαση;

- Η μετάβαση είναι μια δυναμική διαδικασία, η οποία αρχίζει με τη γέννηση του παιδιού και συνεχίζεται δια βίου.

Διαδικασίες μετάβασης στη σκηνή του 21ου αιώνα

- *Δια βίου διαδικασία*
- *Ατομικό, κοινωνικό, πολιτικό και πολιτιστικό φαινόμενο, που συνδέεται με τη μετακίνηση, τη μεταφορά, την αλλαγή και την εξέλιξη στην πορεία ζωής του ανθρώπου, και κατ' επέκταση με τη διαμόρφωση ατομικής, κοινωνικής, εθνικής ταυτότητας.*
- *Ασυνέχεια μεταξύ των πρακτικών «κοινωνίας» και «πολιτείας» .*

Με το βλέμμα στραμμένο στην προσχολική και πρωτοσχολική εκπαίδευση...

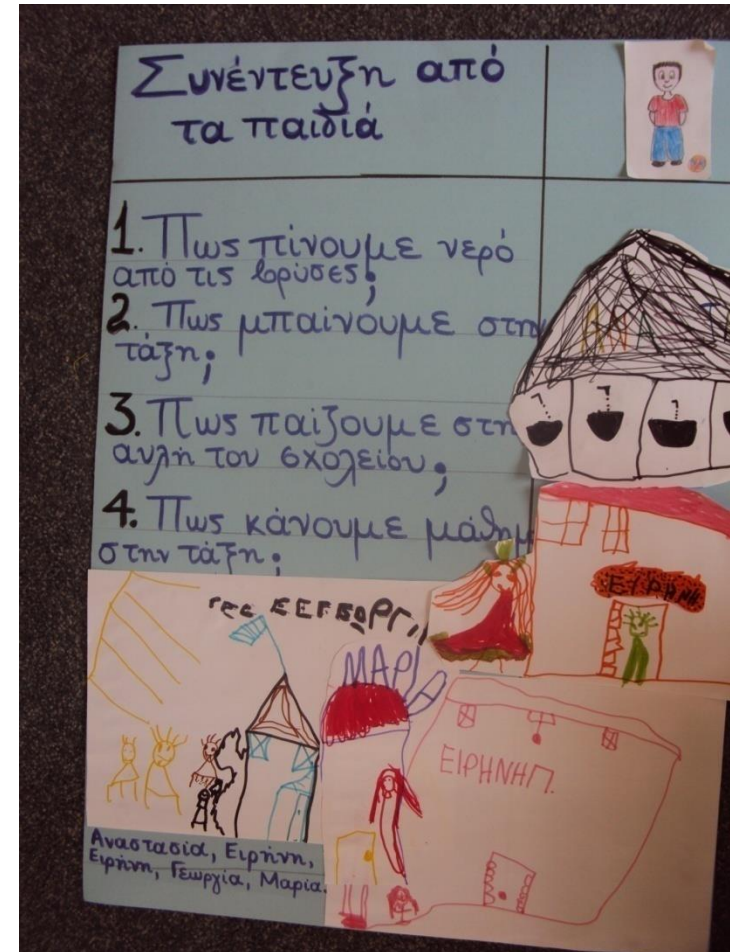

Σήμερα θα μιλήσουμε για τη μετάβαση από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό

- Μια δυναμική διαδικασία, η οποία αρχίζει από το νηπιαγωγείο και ολοκληρώνεται κατά τη διάρκεια του πρώτου ή του δεύτερου σχολικού έτους, όταν το κάθε παιδί, ανάλογα με τον προσωπικό του ρυθμό ανάπτυξης και τις λοιπές προϋποθέσεις του, ενστερνισθεί τη νέα ταυτότητα και τον συνεπαγόμενο από αυτή ρόλο του μαθητή ή της μαθήτριας.

Γιατί έχει τόση σημασία η μετάβαση από το νηπιαγωγείο στο Δημοτικό;

- Κρίσιμη περίοδος με μακροπρόθεσμα αποτελέσματα στην περαιτέρω ακαδημαϊκή εξέλιξη του παιδιού, την κοινωνικοποίησή του αλλά και στη διαμόρφωση βαθύτερων χαρακτηριστικών της προσωπικότητάς του

Η μετάβαση είναι ένα ταξίδι...

- Ο τρόπος με τον οποίο σχεδιάζονται οι εμπειρίες που θα ζήσει το παιδί δηλώνει και το αν το ταξίδι θα είναι ενδιαφέρον ή όχι...
- **Το ταξίδι αυτό δεν είναι μοναχικό..**

Οι συνοδοιπόροι του παιδιού

- Άμεσο πλαίσιο της οικογένειας
- Συγγενείς, γείτονες, εκτεταμένο οικογενειακό πλαίσιο
- Φορείς και σχολεία
- Ευρύτερο κοινωνικό, πολιτισμικό και οικονομικό πλαίσιο...

Πριν το ταξίδι: Ποιοι προβληματίζονται;

- Τα παιδιά
- Οι γονείς
- Οι εκπαιδευτικοί

Τα παιδιά σκέφτονται:

- Θα έχω φίλους ;
- Πού θα τρώω το κολατσιό μου ;
- Θα μπορώ να παίζω ;
- Θα με αγαπάει η δασκάλα ;
- Θα είναι δύσκολα τα μαθήματα;

Ο γονέας προβληματίζεται:

- _ Είναι το παιδί μου έτοιμο για το σχολείο;*
- _ Θα συμπαθήσει το παιδί μου ο δάσκαλος;*
- _ Το παιδί μου θα είναι ασφαλές, θα του δοθεί η σωστή παιδεία;*
- _ Είμαι καλός γονέας;*
- _ Θα υπάρχουν και άλλα παιδιά στην τάξη, όπως το δικό μου παιδί;*
- _ Το παιδί μου θα επιτύχει στο σχολείο;*
- _ Τι πρόκειται να μάθει στο σχολείο;*
- _ Θα υπάρχουν ομοιότητες μεταξύ των εμπειριών που βίωσε το παιδί μου στο νηπιαγωγείο και αυτών που πρόκειται βιώσει στο δημοτικό;*

Ο/η νηπιαγωγός αναρωτιέται:

- _ Το πρόγραμμά μου ανταποκρίνεται στις ανάγκες των παιδιών;*
- _ Θα μπορέσω να τα προετοιμάσω για το δημοτικό σχολείο;*
- _ Πώς θα μπορούσα να ενημερώσω τον εκπαιδευτικό της πρώτης δημοτικού για τη μαθησιακή πορεία των παιδιών που τώρα θα αποφοιτήσουν από το νηπιαγωγείο;*
- _ Θα συνεχίσει το δημοτικό σχολείο κάποιες καλές πρακτικές που έχουν μάθει κοντά μου τα παιδιά;*
- _ Εργάστηκα όσο έπρεπε με τα παιδιά και τους γονείς ώστε να αισθάνονται άνετα στο νέο τους σχολείο;*
- _ Πώς θα μπορούσα να μάθω ποιες είναι οι προσδοκίες του δασκάλου από το νηπιαγωγείο;*

Ο/η δάσκαλος/α αναρωτιέται:

- _ Τι παιδιά θα μου έρθουν φέτος στην πρώτη;*
- _ Θα κατανοήσουν οι γονείς και τα παιδιά τις προσπάθειες μου για να τα βοηθήσω στη μάθηση;*
- _ Είμαι έτοιμος να διδάξω αυτό το έτος;*
- _ Ποιες εμπειρίες από τη φοίτησή τους στο νηπιαγωγείο θα τα βοηθήσει να μάθουν;*
- _ Τι προσδοκίες θα έχουν οι γονείς από μένα ;*
- _ Πώς θα αντιμετωπίσω τους γονείς και τις απαιτήσεις τους ;*

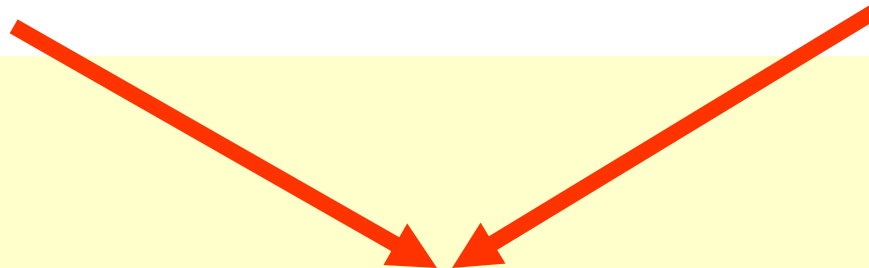
Τι σημαίνει η μετάβαση του παιδιού στο δημοτικό σχολείο;

- Για το παιδί:

- Αλλάζει ρόλο και υποχρεώσεις
- Η αλλαγή του ρόλου επιβάλλει και αλλαγή στη συμπεριφοράς

- Για τους γονείς

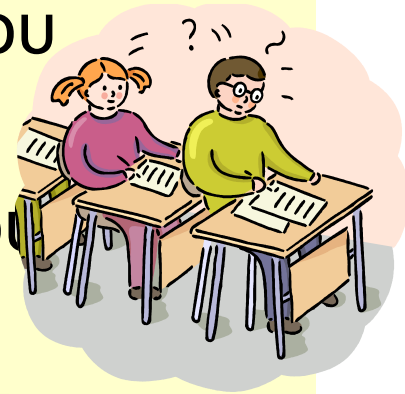
- Αλλάζει ρόλο και υποχρεώσεις
- Η αλλαγή του ρόλου επιβάλλει και αλλαγή στη συμπεριφοράς

Προβλήματα προσαρμογής

Ποιες είναι οι αλλαγές που επιφέρει η μετάβαση;

- Αλλαγή στην ομάδα των συμμαθητών του
- Αλλαγή του εκπαιδευτικού της τάξης
- Αλλαγή στο χώρο και τη διαρρύθμισή του
- Αλλαγή στους σχολικούς κανόνες
- Αλλαγή στη διαχείριση του σχολικού χρόνου
- Αλλαγή στον τρόπο εργασίας
- Αλλαγή στην ελεύθερη κίνηση / παιχνίδι μέσα στην τάξη
- Αλλαγή στην αξιολόγηση της σχολικής επίδοσης

Τι είδους προκλήσεις / ευκαιρίες επιφέρει ταυτόχρονα;

- Αυτοπεποίθηση, χαρά, υπερηφάνεια, ικανοποίηση, κίνητρο για περαιτέρω ανάπτυξη και πρόοδο.

Τα συμπτώματα που επιφέρει η απότομη ρήξη

- Δεν πηγαίνει ευχάριστα ή αρνείται να πάει στο σχολείο.
- Θέλει τη δασκάλα αποκλειστικά δική του.
- Φοβάται ή δεν καταλαβαίνει τη δασκάλα.
- Θέλει να είναι διαρκώς στο επίκεντρο της προσοχής.
- Νυστάζει, πλήττει , κουράζεται, ενοχλεί.
- Δεν έχει φίλους/ες.
- Δείχνει αδιάφορη και παθητική στάση.
- Δεν μιλάει στο σπίτι για τη ζωή του στο σχολείο.

Τα πρώτα σύννεφα κάνουν την εμφάνισή τους...

- Η οικογένεια αναθέτει την ευθύνη στο σχολείο...
- Το σχολείο αποδίδει την αιτία του προβλήματος στην οικογένεια..

Αποτέλεσμα

Τα δύο συστήματα μένουν άκαμπτα στις θέσεις τους ή τροποποιούνται ελάχιστα

Με ποιο τρόπο αντιμετωπίζεται η μετάβαση στο δημοτικό

Μοντέλα μετάβασης = θεωρητικές αντιλήψεις

Προγράμματα μετάβασης = πρακτικές εφαρμογές

Το μοντέλο των ικανοτήτων

- Περιορίζει την περίοδο της μετάβασης σε μια δεδομένη χρονική στιγμή.
- Η προσαρμογή του παιδιού κατά την περίοδο αυτή γίνεται αντιληπτή με όρους χαρακτηριστικών του

Αναπτυξιακό οικολογικό μοντέλο μετάβασης

- Οι κοινωνικές και ακαδημαϊκές δεξιότητες των παιδιών είναι συνεχώς μεταβαλλόμενες κατά τη διάρκεια αυτών πρώτων χρόνων (La Paro & Pianta, 2001).
- Απαραίτητη η σταθερότητα των σχέσεων μεταξύ σχολείου, οικογένειας και κοινότητας (La Paro & Pianta, 2001).

Ι.Ανταποκρισιμότητα: Σχολική ετοιμότητα με την υποστήριξη της οικογένειας και της κοινότητας

Φροντίδα Υγείας και Φυσικής Ανάπτυξης	Οικογενειακά χαρακτηριστικά	Πρώιμη φροντίδα και εκπαίδευση	Συνθήκες τοπικής κοινότητας
	Εισόδημα	Διαθεσιμότητα σχολ. χώρων	Εγκληματικότητα
Φυσική Υγεία	Επάγγελμα	ποιότητα	Έκθεση των παιδιών στη βία
Φυσική ανάπτυξη	Μόρφωση μητέρας	Αποτελεσματικότητα προγράμματος	Εκμετάλλευση παιδιών
	Νεαροί γονείς	Αντισταθμιστικός ρόλος	Οικογενειακή βία
	Προγράμματα οικογενειακής υποστήριξης	Μισθοί εκπαιδευτικών, επιμόρφωση, κ.ά.	Παιδιά που ζουν στις φτωχογειτονιές

II. Ετοιμότητα σχολείων

Επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη	Σχολικό περιβάλλον και πολιτικές του σχολείου	Πρακτικές μετάβασης	Δομή σχολικής τάξης
Βασική εκπαίδευση	Γονεϊκή εμπλοκή	Πολιτικές μετάβασης	Αριθμός παιδιών μέσα στην τάξη
Πρόσβαση και συμμετοχή σε ευκαιρίες επαγγελματικής ανάπτυξης	Συνεργασία σχολείου με την τοπική κοινότητα	Δραστηριότητες μετάβασης	Αριθμός παιδιών ανά εκπαιδευτικό
	Πολιτικές απέναντι στους μαθητές		

III. Ετοιμότητα παιδιών

Φυσική ανάπτυξη και υγεία	Κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη	Προσέγγιση στη μάθηση	Γλωσσική ανάπτυξη και επικοινωνία	Γενικές γνώσεις
Ανάπτυξη κινητικών δεξιοτήτων	Συναισθηματική ανάπτυξη	Ικανότητα προσοχής	Αναδυόμενος εγγραμματισμός	Αριθμοί, σχήματα
Γενική υγεία και ανάπτυξη	Αυτοεικόνα	Επιμονή στην εργασία	Φωνημική ενημερότητα	Μαθηματικές πράξεις
Όραση και ακοή	Κοινωνικές δεξιότητες	Ζήλος για μάθηση	Προφορικός λόγος	Ικανότητα επίλυσης προβλημάτων
Δεξιότητες αυτοεξυπηρέτησης και πρακτικές υγιεινής ζωής		Ικανότητα να ακολουθεί οδηγίες		Γενικές γνώσεις συσχέτισης αντικειμένων, γεγονότων ή ανθρώπων

Πότε όμως το παιδί είναι σωστά προετοιμασμένο για το δημοτικό σχολείο;

Έτοιμα παιδιά

=

**έτοιμα σχολεία + έτοιμες
οικογένειες**

+ έτοιμες κοινότητες

Μετάβαση και συνέχεια

- Η ενεργός συνεργασία μεταξύ των πρωταγωνιστών - κλειδιών στην διαδικασία της μετάβασης-εκπαιδευτικών, γονέων, διευθυντών, στελεχών εκπαίδευσης, διοικητικών αρχών και τοπικής κοινότητας- είναι θεμελιώδης στη διασφάλιση μιας επιτυχημένης μετάβασης στο δημοτικό σχολείο (Rimm-Kaufmann & Pianta, 2000).

Μετάβαση και συνέχεια

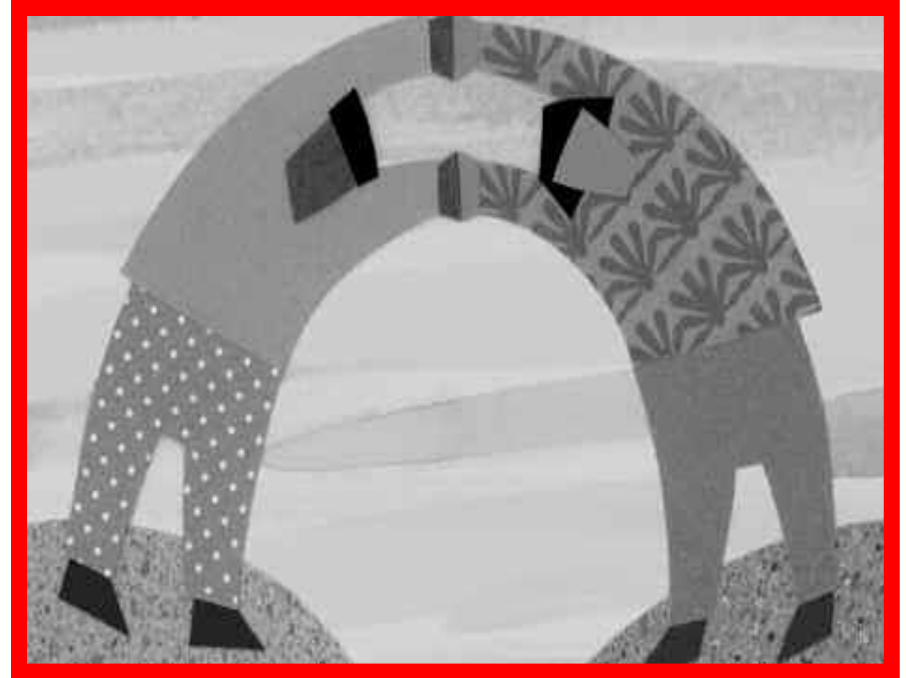
- Συνέχεια σε επίπεδο οικείων προσώπων (φίλων, συμμαθητών, εκπαιδευτικών)
- Συνέχεια στη γλώσσα
- Συνέχεια στην αντίληψη του χρόνου
- Συνέχεια στη διαρρύθμιση του χώρου
- Συνέχεια σε επίπεδο αναλυτικών προγραμμάτων

Μετάβαση και συνέχεια

- Συνέχεια στο διδακτικό στυλ των εκπαιδευτικών
- Συνέχεια στον τρόπο συμμετοχής των γονέων στη διαδικασία μετάβασης
- Συνέχεια στην εκπαίδευση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών

Τι πρέπει να κάνουν οι εκπαιδευτικοί;

- Να σχεδιάσουν αποτελεσματικές δραστηριότητες μετάβασης
 - Κατά τη διάρκεια φοίτησης στο νηπιαγωγείο
 - Κατά τη διάρκεια φοίτησης στο δημοτικό

Τι πρέπει να κάνουν οι εκπαιδευτικοί;

- Επαφή με την οικογένεια κατά τη διάρκεια των πρώτων ημερών στο νηπιαγωγείο
- Αξιολόγηση των αναγκών της οικογένειας
- Περιοδική επαφή με την οικογένεια
- Σύμβαση οικογένειας με τοπικές υπηρεσίες (ΚΕΔΥ)
- Συστηματικές συναντήσεις της οικογένειας με το νηπιαγωγείο
 - _ συναντήσεις για τη συζήτηση κάποιου συγκεκριμένου θέματος
 - _ κοινωνικές συναντήσεις
- Συναντήσεις με την οικογένεια για τη συζήτηση θεμάτων που αφορούν στη μετάβαση του παιδιού στο δημοτικό

Τι πρέπει να κάνουν οι εκπαιδευτικοί;

- Κοινές συναντήσεις με νηπιαγωγούς, δασκάλους και γονείς
- Οργάνωση εκδηλώσεων νηπιαγωγείου και πρώτης τάξης με ένα κοινό θέμα. Αυτό μπορεί να είναι μια εκδρομή, μια γιορτή του σχολείου, μπορεί όμως να είναι και κάποιο σχέδιο εργασίας που το παρουσιάζουν τα παιδιά μαζί (περιβάλλον, αγωγή υγείας κ.ά.)
- Καθιέρωση συναντήσεων ρουτίνας σε εβδομαδιαία ή μηνιαία βάση με τους γονείς
- Επικοινωνία μέσα από πίνακες ανακοινώσεων, γράμματα στους γονείς
- Δημιουργία φακέλων ή λευκωμάτων του παιδιού που θα περιλαμβάνει εργασίες του και θα καταγράφει την πορεία του τις δυνατότητες και τις αδυναμίες του έτσι ώστε οι γονείς να έχουν μια χειροπιαστή απόδειξη της μαθησιακής πορείας του παιδιού

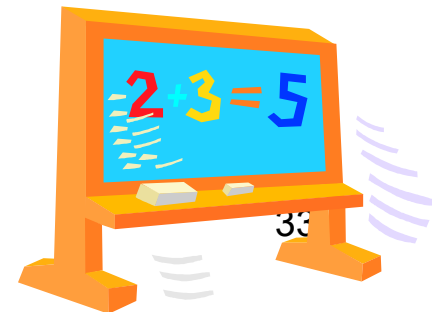
Τι πρέπει να κάνουν οι εκπαιδευτικοί;

- Ενθάρρυνση της συνεργασίας των γονέων μεταξύ τους. Έχει αποδειχθεί ότι οι γονείς που έχουν περάσει τη διαδικασία της μετάβασης με κάποιο άλλο μεγαλύτερο παιδί μπορούν να διαφωτίσουν και να στηρίξουν τους γονείς που την περνάνε για πρώτη φορά.
- Στήριξη των γονέων και ενθάρρυνσή τους σχετικά με τις ικανότητές τους ως γονείς και εφησυχασμός τους όσον αφορά την ανησυχία τους για τη μετάβαση.

Τι πρέπει να κάνουν οι εκπαιδευτικοί;

- Συνάντηση νηπίων με νηπιαγωγό και δάσκαλο/α
- Υιοθέτηση δραστηριοτήτων του δημοτικού σχολείου από τα νήπια.
- Ενσωμάτωση δραστηριοτήτων του νηπιαγωγείου στο πρόγραμμα του δημοτικού.
- Επαφή του/της νηπιαγωγού με τους μαθητές του δημοτικού (πρώην νήπια).
- Επίσκεψη δασκάλων στο δημοτικό σχολείο

Τι πρέπει να κάνουν οι γονείς;

- Να συνεργαστούν με τους εκπαιδευτικούς στο σχεδιασμό και την υλοποίηση αυτών των δραστηριοτήτων (κουλούρα συνεργασίας και όχι ελέγχου).

Τι πρέπει να κάνουν οι γονείς;

- Το παιδί να έχει σταθερό βιολογικό ρυθμό, σταθερές ώρες ύπνου, φαγητού, εργασίας, ξεκούρασης.
- Να συναποφασίζουν τους κανόνες
- Οι απαγορεύσεις τους να είναι λίγες και στα μέτρα του παιδιού.
- Να βάζουν όρια στη διατήρηση του χρόνου.
- Να μην κάνουν χρήση απειλών, αμοιβών, ποινών σχετικών με τις σχολικές επιδόσεις.
- Να μην κάνουν συγκρίσεις με τα αδέρφια ή άλλα παιδιά.
- Να μην επιμένουν μόνο στη γραφή και τα μαθηματικά.
- Να επιβραβεύουν τα θετικά τους σημεία.
- Ν' αφουγκράζονται καθημερινά το παιδί τους.

Τι δεν πρέπει να ξεχνάνε οι γονείς;

- Ότι πρέπει να εμπιστεύονται τους εκπαιδευτικούς.
- Ότι οι οποιοδήποτε ανταγωνισμοί είναι εις βάρος των παιδιών τους.
- Ότι όσο αποσιωπούμε τυχόν προβλήματα ή δεν τα αναγνωρίζουμε έγκαιρα, τα αποτελέσματα θα είναι καταστροφικά για τα παιδιά μας.
- Ότι οι λύσεις αποφυγής συνεργασίας απλώς μεταθέτουν τα προβλήματα.
- Η δημιουργία συλλόγου γονέων και κηδεμόνων είναι σημαντική.

Τι δεν πρέπει να ξεχνάνε οι εκπαιδευτικοί;

- Να χτίζουν την παρέμβασή τους πάνω στις δυνάμεις και στα αποθέματα της οικογένειας κατά ένα εξατομικευμένο, ολιστικό τρόπο και σύμφωνα με το πολιτισμικό πλαίσιο μέσα στο οποίο διαβιεί η οικογένεια.

Τι γνωρίζουμε για τις οικογένειες;

- Όλοι οι γονείς ενδιαφέρονται για την πρόοδο και την ανάπτυξη των παιδιών τους.
- Κάθε οικογένεια είναι διαφορετική από τις άλλες.
- Η σχέση των παιδιών με τους γονείς τους είναι μοναδική.

Τι χρειάζεται ακόμη να γνωρίζουμε για τους γονείς;

- Τις ιδιαίτερες ανάγκες κάθε οικογένειας που επηρεάζουν τη μετάβαση των παιδιών στο δημοτικό σχολείο και συνδέεται με την επιτυχία τους στο σχολείο.
- Τον ιδιαίτερο τρόπο με τον οποίο μπορεί να συνεργαστεί μαζί μας.

Τι γνωρίζουμε για τα προγράμματα;

- Χαρακτηρίζονται από οριζόντια και κάθετη συνέχεια.
- Στο νηπιαγωγείο είναι πιο ανοιχτά από ό,τι στο δημοτικό.
- Στην πράξη είναι εντελώς διαφορετικά μεταξύ τους.

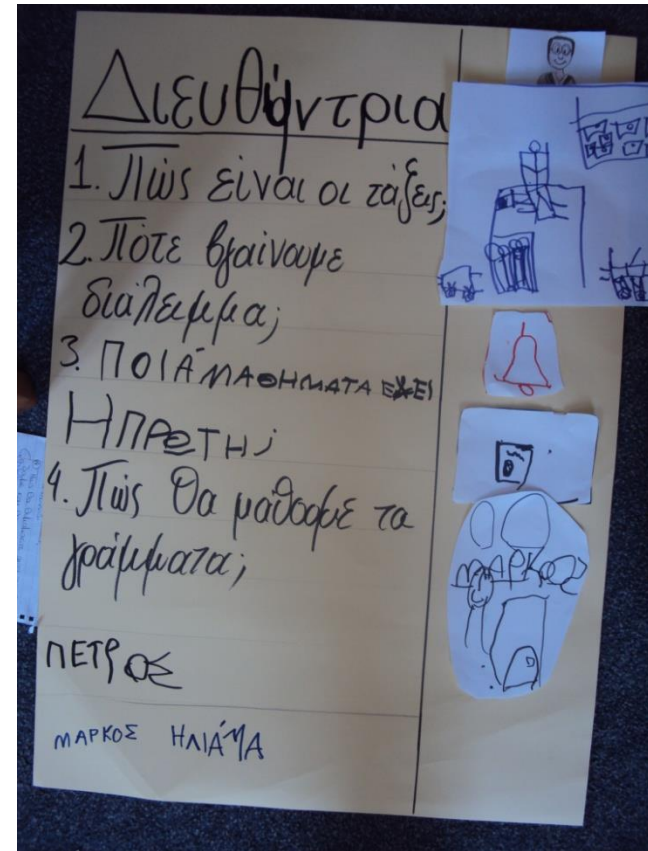
Τι είναι αναγκαίο επίσης να γνωρίζουμε για τα προγράμματα;

- Να ανακαλύψουμε από κοινού (νηπιαγωγοί, δάσκαλοι, γονείς) τα κοινά τους σημεία, αυτά τα οποία θα διευκολύνουν την επιτυχή μετάβαση των παιδιών, να δουλέψουμε με γνώμονα αυτά και να πληροφρήσουμε κατάλληλα και τους γονείς.

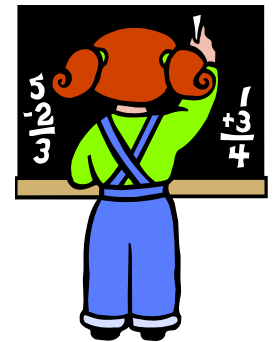
Τι γνωρίζουμε σχετικά με την τοπική κοινότητα;

- Δεν υπάρχει σχέδιο μετάβασης εκ μέρους της κάθε κοινότητας.
- Πολλές φορές η κοινότητά μας αν και διαθέτει παράλληλους φορείς στήριξης δεν τους κοινοποιεί στα σχολεία.

Τι επιπλέον πρέπει να μάθουμε για την τοπική κοινότητα;

- Η τοπική κοινότητα είμαστε όλοι εμείς που εμπλεκόμαστε στη μάθηση και ανάπτυξη του παιδιού (γονείς, εκπαιδευτικοί, σχολ. Σύμβουλοι).
- Η ανάπτυξη σχεδίου μετάβασης, η σύνδεση με παράλληλους φορείς, η σύνδεση των σχολείων μας με τους φορείς της τοπικής κοινότητας και γενικότερα οι δράσεις για την ομαλή υπόθεση είναι δική μας υπόθεση.

Τι γνωρίζουμε για την Πολιτεία;

- Μπορεί και πρέπει να νομοθετεί.
- Έλλειψη πλαισίου μετάβασης
- Αρκεί ένας νόμος να δημιουργήσει γέφυρες;

Ανοιχτές πόρτες συλλογικές προσπάθειες!!!

Η μετάβαση στο σχολείο είναι μια πολιτιστική διαδικασία, που βιώνεται με διαφορετικό τρόπο από διαφορετικές ομάδες ανθρώπων με βάση πολιτισμικά χαρακτηριστικά, προσδοκίες και στόχους.

Θυμήσου !!!

Μετάβαση σημαίνει
ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΣΧΕΣΕΩΝ

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!

ΠΕΝΟΣ ΕΓΚΛΗΡΩΣΤΩ

*Έφη Γουργιώτου
Αγαμέμνονος 18,
Πανόραμα Παλλήνης.
15351 Αττική
Τηλ. εργασίας: 210-6014226
email: egourg@yahoo.gr*